

Mikkjal Mikkelsen, lærari:

Kenni meg ofta sum eina rukku..

Um skúlan í dag

Hvat bagir skúlanum í dag? Næmingarnir koma úr skúlanum aftaná 10 ára skúlagongd, og duga litið — ella einki — vil onkur halda. Sum lærari fari eg at geva kritikarunum rætt í tí, at kunneikastøði er lækkandi. Men eg fari samstundis harðliga at mótmæla, at tað bert er skúlanum fyrri at takka, at so er. Eg skal í hesi grein seta fram minar tankar um hvi tað er so illa vordið við næmingunum sum koma úr skúlanum.

Samfelagið og foreldrini

Samfelagið er broytt ógvuliga nógv hesi seinastu árin, soleiðis, at bæði foreldrini oftast arbeíða úti. Hetta hevur við sær, at í tíðini frá kl. átta á morgni til út móti nátturðatið, er eingin heima. So leingi børnini eru undir skúlaaldur er hetta eingin trupulleiki, tí børnini kunnu latast í veggustovu, barnagarð ella dagrækt. Men vit hava ikki stovnar sum alment taka sær av børnunum aftaná at tey eru vordin 7 ára gomul. Her er tað, at skúlin kemur inn í myndina. Skúlin virkar í dag sum ein dagstovnur, har foreldur nukulunda ekkaleys kunnu lata børn síni vera meginpartin av tí tíðini tey eru úti og arbeíða. So stutt kunnu lærarar í stør-
mun kallast *daddur* í dag.

Vit eru ikki *daddur* hjá øllum næmingum. Nakrir av teimum koma veruliga í skúla fyrri at læra nakað, men teir eru alt ov nógvir sum bara koma fyrri at vera onkustaðni.

Beinleiðis prógv havi eg ikki fyrri hesum, men eg havi tósáð við so nógvir næmingar, at eg kenni meg vissan í, at pástandir minir eru rættir. Eisini veit eg um foreldur, sum hava viðgengið yvirfyri skúlanum, at tey ikki makta børn síni, og tí hava spurt um vit ikki kunnu hava tey gangandi har. Tey hava jú so ilt við at finna arbeíði til eitt 14-15 ára gamalt!

Slikir næmingar eru oftast ómótiverðir. Harafturat koma teir allarfestu næmingar í skúla í dag

uttan at kenna til ábyrgd og uttan at vera vanir við krøv.

Hvussu nógvir næmingar eru frá barnsbeini vandir at kenna ábyrgd fyrri t.d. pengum, tingum o.s.fr. Smíðrar eitt barn leikutoy sitt sundur, verður bert okkurt nýtt keypt. Barnið krevur ikki sjálvt at stríðast nakað fyrri at bota um skaðan. Óbeinleiðis lærir barnið tá, at eingin grund er at føla ábyrgd ella hava virðing fyrri slikum. Hetta er ein barlast tað hevur við í skúlan!

Somu børn hava ein uppvøkstur uttan krøv. Hverji krøv seta vit børnum í dag?

Fá skúlu rudda rúm sitt
... mamma ger tað
Fá skúlu vaska klæði
sini

... mamma ger tað
Fá skúlu ansa yngri
systkjun

... barnagarðurin
ger tað

Fá skúlu vera inni
rimuliga tíð
... hini sleppa at ...
o.s.fr.

Hvussu skal ein lærari knappliga vænta sær at kunna seta krøv til slikar næmingar? Teir vita næstan ikki hvat eitt krav er!

Ørsokin til hesa støðu er fyrst og fremst hon, at vit hava ikki tíð til børnini longur.

Skúlin og lærarar

Skúlin og lærarar standa ikki uttan skuld, tá talan er um lækkandi kunneikastøði. Óbúnaar næmingar o.s.fr. Vit noyðast at viðganga, at mangt kundi verið øðrvísi frá okkara síðu.

Lærarar noyðast at broyta hugsan um hvussu ein góður lærari skal vera. Vit haa nógv leingi staðið inni í skúlastovuni og undirvist fakligan kunneika sum miðar fram móti eini próvtøku. Oftast verður lærarin mettur sum ein góður lærari um hann — samstundis sum hann litar hetta av sær — eisini megna at hava frið í flokkinum. At meginparturin av næmingunum litið fáa við av tí sum fyrigongst, verður sjáldan tíkið so tungt. Tað er ikki lærarans feilur; hann ger jú sína plikt!

Hvussu nógvir lærarar hava ikki kent seg sum beinleiðis rukkur við at undirvísar í pensumi sum próvtøkan krevur, væl vitandi, at móttakararnir (næmingarnir) als ikki eru førir fyrri at taka imóti? Eg havi sjálvur upplivað í framhaldsdeildini at hava næmingar, sum ikki duga at faldar og dividera. Hver nyttar eg í at undirvísar slikum næmingum í Pythagoras. Eingin! hóast lesiætlan, krøv til fráfaringarroyndir o.s.fr. krevja tað. Velur lærarin at undirvísar soleiðis hóast alt, ger hann sína plikt?!

Tá hatta bar til fyrr, hvi so ikki í dag? Tí samfelagið er so nógv broytt, og somuleiðis teir næmingar vit fáa í skúlan í dag. Ikki eru tað bert fleiri av teimum sum fyrr góvust, men nú halda fram, ið lækka støðið. Allir hinir koma eisini í skúla við øðrum fortreytum enn vanligt var fyrr.

Halda vit lærarar fram í somu ríllu, fara vit eisini framvið at sleppa ósjálvsstøðugum, óbúnum næmingum út í samfelagið. Halda vit fram við okkara kunneika-undirvísing (sum oftast er fyrri deyvum oyrum), hvussu kunnu vit tá vænta búnaar avgerðir av fólkinum í framtíðini??

Vit lærarar og skúlin mugu broytast. Eingin ivi um tað. Ikki so at skilja, at skúlin heilt skal taka ræðið í samfelagnum, men í felag noyðast skúli, foreldur og politikarar at stinga nýggjar linjur fram í tíðina. Sum er lagar skúlin seg altíð eftir samfelagnum sum tað nú einaferð er, haltar altso aftaná. Slikt ber kanska til í einum statískum samfelagi, men við okkara dynamiska nútíðarsamfelagi má skúlin verða ein uppdragandi stovnur har hugt verður framfeitt. Men, skúlin kann ikki gera hetta einsamallur!!!

Hvat skulu vit gera?

Politikararnir noyðast at prioritera øðrvísi í framtíðini. Frá almennari síðu má nógv størri dentur leggjast á tað sum hevur við menniskjanslig virði at gera. Í løtuni eru tað

mest tær síður sum kunnu okja materiellan framburð ið verða prioriterað høgt. Hin einstaki borgarin verður tá meira og minni «leiddur» í tað nýtslu-«ræs» vit uppliva í dag.

Hin einstaki — foreldrini — mugu grundleggjandi broyta livihátt og livsvirði. Vit noyðast at minka um nýtsluna, statussymbolini so at vit fáa tíð til børnini. Tíð til at venja tey til ábyrgd, at uppfylla krøv, menniskjanslig virði (ommur og abbar sita goymd á ellisheimum í dag), at gerast sjálvstøðug o.s.fr. Børnini mugu frá fyrsta degi av

venjast til virkin menniskju, burtur frá tí passivu njótan, har tú hevur nokk við teg sjálvan, sum er so vanlig í dag.

Skúlin skal saman við foreldrum og politikarum draga eina línu. Tá kundu vit kanska fingið ein góðan skúla.

Hetta ljóðar sum einki minni enn ein mentunar-broyting ella -kollvelting. Lat okkum byrja hana við eini grundleggjandi 7for-eldraundirvísing samstundis sum vit í nógv størri mun geva okkum tíð til persónsmenskuna hjá skúlanæmingunum. Tá kundi tað verið, at pol-

itikararnir vórðu skiftir út um teir ikki nú vilja vera við til at leggja á annan bóg.

Vilja — ella tora — vit lærarar ikki at taka so stór stig nú, og fáa vit ikki alt Føroya fólk við okkum, so er tað min hugsan, at vit litið ella einki fáa gjørt í skúlanum. Tær smáu ábøtur vit kunnu gera við skúlan strika ikki burtur teir grundleggjandi trupulleikarnar sum skúlin — og samfelagið alt — hevur at dragast við.

Mikkjal Mikkelsen

Strandferðslan í Vágum

Visandi til lesarabráv í Sosialinum, undirritað «Önögður» skulu vit, ið koyra Strandferðslubilin í Vágum, vísa pásandi í áðurnevnda brævi aftur.

Öll vøra, ið kemur vestur, um tað er ið ella nógv í bilinum, verður koyrd út sama dag.

Alt gott um mannin, ið koyrði áðrenn okkum, men at meta hansara arbeíði saman við okkara, er heilt burturvið. Tá varð koyrt 4 dagar um vikuna, og er vørunegin fleirifaldað síðan tá.

Eisini halda vit, at tá

«Önögður» væntaði sær vøru vestur og var úti og leitaði eftir bilinum, sum veruliga var tómur, hevði tað verið meiri mansligt, um hann vendi sær til bilforaran sjálvan og spurdi etir vøruni, heldur enn at fara í bløðini við soverð-

um ósannindum. Tí hevði hann gjørt tað, hevði hann fingið at vitað, at vøran als ikki var komin vestur.

Bilforarnir hjá
Strandferðsluni í
Vágum

Lýsið í

sosíalín